

Rīgā, 2016. gada 27. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/43

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļautajām **Rāceņmuižas alejām** to izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt aleju aizsardzības statusu un to novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt aleju apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejās ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt aleju nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejās konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Rāceņmuižas alejām (6) sniegt ieteikumus par aleju robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, aleju saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā.

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši

aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejās veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes kartētas, izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Rāceņmuižas alejām apzināta interneta resursos, kā arī Cēsu Centrālajā bibliotēkā, iepazīstoties ar bibliotēkā pieejamajiem novadpētniecības materiāliem.

3. Alejas aizsardzības statuss

Rāceņmuižas alejas atrodas Gaujas nacionālā parka ainavu aizsardzības un dabas lieguma zonās. Teritorijas izmantošanu nosaka 30.04. 2009. likums "Gaujas nacionālā parka likums". un uz šī likuma pamata izdotie 02.05.2012. MK noteikumi Nr. 317 "Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Rāceņmuižas alejas ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Rāceņmuižas aleju statusu, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām".

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Rāceņmuižas alejas atrodas Amatas novada Drabešu pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Amatas novada teritorijas plānojums 2014. – 2025. gadam
- Amatas novada attīstības programma 2013. – 2019. gadam
- Amatas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2037.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020
- Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030

Amatas novada teritorijas plānojuma 2014. – 2025. gadam paskaidrojuma rakstā nav konkrētas informācijas par Rāceņmuižas alejām. Teritorijas plānojuma

paskaidrojuma rakstā vispārīgi norādīts, ka novada teritorijā atrodas 15 dabas pieminekļi, kā arī uzsvērts, ka īpaši aizsargājamās teritorijās prioritāte ir unikālo dabas vērtību aizsardzība un ilgtspējīga izmantošana saskaņā ar teritoriju izmantošanas noteikumiem. Tāpat norādīts, ka novada pašvaldības teritorijā izveidotās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti attēloti teritorijas plānojuma grafiskajā daļā un to aizsardzības prasības nosaka citi normatīvie akti. Amatas novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 344. punktā uzskaitītas novada teritorijā esošās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti, tai skaitā dabas pieminekļi, tomēr Rāceņmuižas alejas šajā uzskaitījumā nav iekļautas. Rāceņmuižas alejas kā aizsargājamas aleja attēlotas teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Amatas novada Drabešu pagasta teritorijas funkcionālā zonējuma kartē.

Amatas novada attīstības programmā 2013. – 2019. gadam un Amatas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2037 nav informācijas par Rāceņmuižas alejām.

Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030 un Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020 vispārīgi ieskicē Vidzemes mozaīkveida ainavas un kultūrainavas nozīmi, raksturojot to kā neatņemamu kultūrvēsturiskā mantojuma sastāvdaļu. Vidzemes reģiona aizsargājamās teritorijas un objekti šajos plānošanas dokumentos kopumā raksturoti kā neatņemama Vidzemes reģiona vērtība.

5. Aleju apsekošana

Rāceņmuižas alejas apsekotas 2016. gada 25. augustā plkst. 16:50 – 18:20. Apsekošanas laikā ir skaidrs, silts, saulains laiks, mēreni stiprs vējš.

6. Aleju un tām piegulošo teritorijas vispārīgs raksturojums

Rāceņmuižas aleju shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 55. pielikumā. Rāceņmuižas alejas veido divas alejas. Pirmā aleja sākas pie pagrieziena no Skaļupes – Kārļu ceļa uz Skaļupes – Līvu ceļu un aptuveni 390 m garā ceļa posmā ved līdz Rāceņmuižai (1.attēls). Otra aleja izvietota gar Skaļupes – Kārļu ceļu aptuveni 600 m garā posmā (2.attēls). Alejas veido vidēju līdz lielu dimensiju ozoli, kas stādīti vienā rindā katrā alejas pusē.



1.attēls. Rāceņmuižas aleja gar Rāceņmuižas piebraucamo ceļu, sānskats no Rāceņmuižas puses. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.



2.attēls. Rāceņmuižas aleja gar Skaļupes - Kārļu ceļu, skats alejas beigu daļā virzienā uz Kārļiem. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Vairākiem kokiem alejās ir sausi zari, alejās ir arī vairāki sausokņi (3.attēls). Alejām piegulošās teritorijas veido lauksaimniecības zemju ainava ar atsevišķiem lauka vidū augošiem ozoliem un nelieliem meža puduriem, alejas kopumā ir ļoti ainaviskas (4. attēls).



3.attēls. Skats uz Rāceņmuižas Skaļupes – Kārļu ceļa aleju virzienā uz Kārļiem, priekšplānā redzams ozola sausoknis. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.



4.attēls. Ainava ar Rāceņmuižas Skaļupes – Kārļu ceļa aleju. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

7. Alejās konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Rāceņmuižas alejās nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejās ir konstatētas divas īpaši aizsargājamās ķērpju sugas – kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum* (5 atradnes) un brūngalvainā henotēka *Chaenotheca phaeocephala* (2 atradnes). *Pleurosticta acetabulum* atradnes Rāceņmuižas alejās ir bagātīgas (lielākajā atradnē suga uz atradnes koka noklāj ~0,1 m² lielu laukumu), savukārt *Chaenotheca phaeocephala* alejā atrodama uz lielāko dimensiju ozoliem ar dziļām mizas rievām. Apkopojot iegūto informāciju par īpaši aizsargājamo ķērpju sugām atradnēm, var secināt, ka Rāceņmuižas alejas ir nozīmīgas no īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa.

8. Ieteikumi aleju apsaimniekošanai

Rāceņmuižas alejās prioritāri saglabājami īpaši aizsargājamo ķērpju sugu atradņu koki. Tāpat no īpaši aizsargājamās sugas *Chaenotheca phaeocephala* saglabāšanas viedokļa alejā ieteicams saglabāt lielāko dimensiju ozolus ar dziļām mizas rievām, kas ir sugas potenciālie dzīvotnes koki.

9. Aleju kultūrvēsture

Rāceņmuižas alejas pieder pie Rāceņmuižas apstādījumiem, tomēr konkrētāka informācija par aleju kultūrvēsturi apzinātajos informācijas avotos nebija pieejama.

10. Ieteikumi aleju robežu izmaiņām

Ņemot vērā apkopoto informāciju par alejās sastopamajām īpaši aizsargājamajām sugām un aleju ainavisko situāciju, ieteicams Rācenmuižas alejas saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā to esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

Gaujas nacionālā parka likums: LR 2009. gada 30. aprīļa likums, Latvijas Vēstnesis, 2009, 20. maijā, Nr. 78 (4064)

Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumi Nr. 317, Latvijas Vēstnesis, 2012, 21. maijā, Nr. 78 (4681)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Amatas novada teritorijas plānojums 2014. – 2025. gadam. Apstiprināts ar Amatas novada domes 2014. gada 26. februāra sēdes lēmumu (protokols Nr.2, 2.p.). Pieejams:<http://www.amatarnovads.lv/teritorijas-attistiba/teritorijas-planojumi/teritorijas-planojums-2014-2025-gadam/>

Amatas novada attīstības programma 2013. – 2019. gadam. Izstrādātājs: SIA “Reģionālie projekti”. Pieejama: <http://www.amatarnovads.lv/teritorijas-attistiba/citi-planosanas-dokumenti/>

Amatas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2037. Apstiprināta ar Amatas novada domes 2014. gada 26. februāra lēmumu (protokols Nr. 2, 1. p.). Izstrādātājs: SIA “Reģionālie projekti”. Pieejama: <http://www.amatarnovads.lv/teritorijas-attistiba/citi-planosanas-dokumenti/>

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020. Apstiprināta Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padomes 2015. gada 27.jūnija sēdē. Pieejama: http://www.vidzeme.lv/lv/regiona_attistibas_planosanas_dokumenti

Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030. Apstiprināta Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padomes 2015. gada 27.jūnija sēdē. Pieejama: http://www.vidzeme.lv/lv/regiona_attistibas_planosanas_dokumenti

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;

sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.